

Posudek diplomové práce „Šperk kušánskej Strednej Ázie“, předložené Petrou Belaňovou, vyhotovený pro potřeby oponentního řízení k udělení titulu magistr.

Předkládaná diplomová práce je rozčleněna do dvou celků. Prvá, rozsáhlejší část je věnována obecně kušánskému šperku a je dále členěna na kapitoly o běžném a honosném šperku, které jsou znovu rozděleny podle umístění ozdob na těle. Přestože v názvu je zmiňována Střední Asie, těžištěm práce je oblast užší, a sice starověká Baktrie. Právě ona byla z kušánských středoasijských držav nejvýznamnější a především je zdaleka nejlépe archeologicky poznána. V textu je ovšem uvedena řada paralel z přilehlých oblastí Mervu, Ferghány či Gandhary. Časové vymezení odpovídá 1.-4. století po Kr.

Přehled typů šperku v první části je dobře poskládan z nálezů sídlištních a z nálezů z pohřebišť, vzniká tak poměrně kompletní obraz použití běžných ozdob. Doplněn je několika nálezovými celky honosného šperku, které ukazují ozdoby vyšších vrstev. Katalog i předložená srovnání dokládají, že nálezy z Džandavláttepa zahrnují všechny běžné typy šperku z kušánské a kušáno-sásánovské doby. U některých skupin šperku rozšířila autorka stávající typologie, platí to především pro kostěné jehlice. V některých pasážích text trpí příliš podrobnými popisy všech detailů jednotlivých nálezů, jistě by bylo možné některé charakteristiky kvantifikovat, použít tabulky apod.

U druhé části, katalogu, by jistě bylo dobré uvést v názvu i v úvodním obsahu, že se jedná o katalog nálezů z lokality Džandavláttepa, nikoli o katalog všech předmětů v práci pojednávaných. Tato část práce má 30 stran a shrnuje celkem 113 předmětů nalezených v letech 2002-2006 českou archeologickou expedicí v Uzbekistánu na zmíněné lokalitě. Každé heslo podává kompletní informaci o předmětu – rozměr, kontext, popis, interpretace. V mnoha případech je ponechána volná položka pro dataci a zde jistě mohla autorka, přinejmenším u některých předmětů, své názory na časové zařazení uvést. U hesel by mělo být zdůrazněno, že druhé uváděné číslo je vlastně kontextovým číslem nálezu, které obsahuje rok nálezu, číslo čtverce, číslo vrstvy a pořadové číslo nálezu. Každý předmět má odkaz na fotografii v obrazové příloze. Kresby nálezů, které v mnoha případech vyhotovovala sama autorka, nejsou vesměs zařazeny, rozsah obrazové přílohy by tím neúměrně narostl. Budou ovšem zařazeny do připravované publikace. Analogie zde uváděny nejsou, zřejmě proto, že jsou obsaženy v předchozím textu. Katalog předmětů je, pokud posuzujeme tuto práci, o to cennější, že diplomandka byla aktivně účastna celého procesu odkrývání a dokumentace těchto artefaktů, značnou část z nich sama kreslila a primárně popisovala.

Možnosti hodnocení jazykové a stylistické stránky práce jsou pro mne omezené tím, že je psána slovenštinou.

Formální kritéria předkládaná práce splňuje. Velmi dobře je provedena obrazová příloha s vyčerpávajícím seznamem vyobrazení. Seznam literatury je přehledně rozdělen na práce nadepsané latinkou a azbukou, jichž je chvályhodné množství. Všechny části, od textu přes katalog, seznam literatury a vyobrazení až po obrázky jsou navzájem srozumitelně provázány. Za úvahu by stálo zjednodušení systému poznámek pod čarou, kde jsou uváděny celé názvy prací.

Závěrem je třeba říci, že práce pozitivně odráží dlouhodobý zájem diplomandky o danou problematiku. Přínosem bude zejména publikace materiálu z lokality Džandavláttepa (ta je již v přípravě), potenciál pro publikaci má i obecná část o šperku v kušánské Střední Asii, třebaže vyžaduje ještě další rozpracování, předně z hlediska širších analogií. Podobná souhrnná studie totiž v odborné literatuře prozatím chybí (práce V. Luněvy klade důraz více na technologickou stránku věci). Diplomová práce Petry Belaňové je svým rozsahem standardní (131 stran textu, 50 obrazových tabulí) a svým obsahem splňuje všechny náležitosti a nároky na podobnou práci kladené a je rozhodně vhodným podkladem pro obhajobu.

V Praze, 10.9.2007

Ladislav Stančo, Ph.D.